

Dansk Erhvervs anbefalinger til Strategi for personlig medicin

Personlig medicin dækker over skræddersyede behandlinger til den enkelte patient. For at skræddersy behandling til patienter med vidt forskellige sygdomme – herunder sjældne diagnoser, hjertesygdomme, demens, infektioner og kræft – er forståelse af den enkelte patients genetik kombineret med sundhedsdata afgørende.¹

Med skræddersyede behandlinger kan personlig medicin således bidrage til mere lighed i sundhed, forebyggelse, overlevelse og forbedret livskvalitet for den enkelte patient. Samtidig kan personlig medicin være med til at skabe et bæredygtigt sundhedsvæsen – hvis potentialet indfries.

Det er nu to år siden, at strategien for personlig medicin udløb. På de to år er der sket meget på området. Derfor er det glædeligt, at regeringen i sit regeringsgrundlag har skrevet, at man vil ”præsentere en ny ambitiøs, national strategi for personlig medicin.”

Dansk Erhverv opfordrer til, at den nye strategi for personlig medicin bliver visionær og langsigtet. Og opfordrer dermed også til, at man fra politisk side prioriterer de sundhedsinvesteringer, som er nødvendig for en visionær og langsigtet strategi. Der er behov for, at en ny strategi sikrer, at vi har de rigtige rammer til fremtidens behandlinger.

Fra folkesygdomme til sjældne diagnoser

I de forrige strategier for personlig medicin har fokus primært været på brugen af helgenomsekventering. Et ambitiøst område inden for udviklingen af personlig medicin, som i høj grad fortsat skal understøttes i en kommende strategi. Men en ny strategi bør favne bredere.

Personlig medicin er *også* anvendelsen af sundhedsdata til at sikre forebyggelse, tidlig opsporing, udredning og præcis diagnostik. Og det er *også* anvendelsen af innovative behandlinger – både eksisterende behandlinger og nye avancerede terapier (ATMP'er).

Personlig medicin skal give borgeren skræddersyet diagnostik og behandling – uanset om der er tale om sjældne diagnoser eller folkesygdomme. Derfor anbefaler Dansk Erhverv, at man favner bredt og kalder strategien *”Strategi for personlig medicin – fra folkesygdomme til sjældne diagnoser.”*

I den kommende strategi for personlig medicin bør der sættes en klar ambition om at favne bredt, så danske patienter har hurtig og lige adgang til personlig diagnostik og behandling. Det skal ikke være forbeholdt et fåtal. Med et bredt ambitiøst fokus har strategien potentiale til at bidrage til en positiv samfundsudvikling både økonomisk og sundhedsmæssigt. Ved at favne bredt hjælper vi flest patienter.

¹ Om personlig medicin (regionh.dk)

Dansk Erhvervs anbefalinger

For at indfri potentialet indenfor personlig medicin er det nødvendigt at tænke hele vejen rundt i sundhedsvæsenet – fra folkesygdomme til sjældne diagnoser. Og det er nødvendigt at inddrage alle relevante interessenter, samt støtte op om de ambitioner, den nye life science-strategi rummer. Særligt inden for klinisk forskning og brugen af sundhedsdata. Det er nødvendigt at tænke ud af sundhedssiloerne og ind i offentlig-privat sundhedssamarbejde.

Dansk Erhvervs fem anbefalinger til en kommende strategi for personlig medicin er anbefalinger, som er nødvendige at implementere for at indfri det store potentiale, som personlig medicin rummer – både samfundsmæssigt og sundhedsmæssigt.

- **Investér i sundhed**

En anbefaling, som bør stå helt centralt i den nye strategi for personlig medicin, er udvikling og praktisk implementering af innovative prisaftalemodeller – også kaldet risikobaserede prisaftaler – skal understøtte hurtigere implementering af personlig medicin i sundhedsvæsenet. Allerede i dag findes der en række diagnostiske løsninger og innovative behandlinger, som potentielt kan give patienterne mere effektive og mindre belastende behandlingsforløb. Imidlertid anskues de nye løsninger og behandlinger mere som en økonomisk byrde end en langsigtet investering i et mere effektivt og bæredygtigt sundhedsvæsen.

Derfor anbefaler Dansk Erhverv, at man for alvor tænker ud af budgetsiloerne og indgår innovative prisaftaler inden for personlig medicin. Samtidig anbefaler Dansk Erhverv, at man fra politisk side implementerer nye beregningsmodeller, som også medregner de langsigtede samfundsøkonomiske gevinster, der er ved at investere i personlig diagnostik og medicin.

- **Bedre brug af sundhedsdata**

Dansk Erhverv anbefaler, at strategien for personlig medicin først og fremmest bør sikre smidig adgang til og deling af danske sundhedsdata. Danmark har – internationalt set – unikke nationale registre med sundhedsdata, elektroniske patientjournaler og biobanker, der kobles via CPR-numre, et højt digitaliseret samfund og befolkning, der gerne anvender wearables, innovative og stærke forskningsmiljøer samt en stærk life science-brancher – og Danmark er et af de få lande i verden, hvor en stor andel (20%) af den voksne befolkning er genetisk undersøgt. Dette er et unikt udgangspunkt for udvikling, validering og implementering af personlig medicin.² Men vi har fortsat ikke de rammer, infrastruktur og regulering på plads, som gør, at vi kan forløse det fulde potentiale af sundhedsdata til udvikling af personlig diagnostik og behandling.

De nuværende muligheder for adgang til sundhedsdata er alt for begrænsede og besværlige. For, at en reel strategi for personlig medicin kan komme i spil, må rammevilkår for adgang til sundhedsdata lempes. Datasikkerheden skal naturligvis være i orden, men det bør være muligt at udforme en datainfrastruktur, hvor både sundhedspersoner og life science-virksomheder

² SUU Almdel Bilag 115 SUU Personlig Medicin Samlet PPT (ft.dk)

har mulighed for at tilgå sundhedsdata i aggregeret og anonymiseret form til fx RWE-studier med ATMP'er, hvor behandlingsværdi (evidens/effekt), sikkerhed og prissætning er særligt udfordret. For at imødekomme disse udfordringer anbefaler Dansk Erhverv, at man bl.a. ser på anbefalingerne fra Nationalt Partnerskab for Sundhedsdata.³

- **Målrettet prioritering af avancerede terapier (ATMP'er)**

Dansk Erhverv mener, at der er behov for en målrettet politisk prioritering af, at strategien for personlig medicin også favner den hastige udvikling inden for avancerede terapier, som dækker over genterafer, celleterapier og vævsteknologier. Avancerede terapier har livsændrende potentialer for mange patienter, der lider af alvorlige sjældne diagnoser samt kræftsygdomme, hvor der i dag kun er få eller slet ingen behandlingsmuligheder. Avancerede terapier kan derfor medføre et paradigmeskifte for sundhedsvæsenet og patienterne med disse sygdomme.⁴ I Danmark kan vi dog få svært ved at implementere ATMP-behandlinger på grund af barrierer i forhold til produktion og logistik, men også i forhold til vurderingen af effekter og finansiering de nye behandlinger.⁵ Hvis disse barrierer ikke adresseres i en ny strategi for personlig medicin, vil patienterne og det danske sundhedsvæsen gå glip af de enormt store potentialer som avancerede terapier rummer. Dansk Erhverv anbefaler, at man bl.a. ser nærmere på VIVE's kortlægning af potentialer ved introduktion af ATMP'er i Danmark.⁶

- **Samarbejdsforum for udvikling og implementering af personlig medicin**

Dansk Erhverv anbefaler, at man i regi af den nye strategi etablerer et offentlig-privat samarbejdsforum for personlig medicin. Forummet skal adressere de forskellige aspekter og perspektiver på personlig medicin. Herunder tilvejebringelse af viden og kompetencer om udvikling og praktisk implementering af personlig medicin i sundhedsvæsenet. Forummet bør sammensættes af politikere, administratorer, forskere, klinikere, patientorganisationer og industri som sætter en retning for en succesfuld udvikling og implementering af personlig medicin. Et sådant forum kan med fordel etableres i regi af Trial Nation.

- **Styrkelse af kunstig intelligens, kapacitet og kompetencer i sundhedsvæsenet**

En succesfuld anvendelse og implementering af personlig diagnostik og medicin, herunder ATMP'er forudsætter, at den nødvendige kapacitet og de rette kompetencer er til rådighed i sundhedsvæsenet. For det offentlige sundhedsvæsen er det nødvendigt, at der investeres i uddannelse, udstyr, opbevarings- og behandlingskapacitet. Det er afgørende, at sygehusene råder over de nødvendige ressourcer til hurtigt og effektivt at kunne analysere sundhedsdata og genomiske data, når patienterne skal diagnosticeres og behandles.

For at kunne implementere personlig medicin i praksis vil det kræve analyse og evaluering af enorme mængder sundhedsdata (EPJ, genomdata og andre biologiske data). Og der er ikke

³ Nationalt partnerskab for sundhedsdata | Indenrigs- og Sundhedsministeriet (ism.dk)

⁴ Avancerede Medicinske Terapier – sådan kommer Danmark op i gear - Dagens Medicin

⁵ Avancerede terapier (ATMP) (vive.dk)

⁶ Avancerede Medicinske Terapier – sådan kommer Danmark op i gear - Dagens Medicin

nok eksperter i sundhedssystemet til at udføre dette tunge arbejde. Derfor har vi brug for mere og bedre brug af kunstig intelligens (AI) på flere fronter. AI vil kunne hjælpe med at stratificere patienter på baggrund af sundhedsdata. Ud fra store datamængder (RWE-data) vil AI på individbasis kunne "forudsige" den enkelte patients sygdomsbillede/kliniske tilstand ud fra historik i EPJ, identificerede genvarianter ved fuldgenom-DNA-sekventering, som sammenkørt med andre biologiske sundhedsdata, vil kunne give et kvalificeret forslag til et komplet individbaseret medicinsk behandlingsforløb. Dansk Erhverv anbefaler derfor, at man i strategien sætter fokus på at styrke implementeringen og brugen af AI i sundhedsvæsenet, efteruddannelse af sundhedspersonale samt sikre en systematisk viden- og erfaringsdeling på tværs af sundhedsvæsenet.

- **National strategi for personlig diagnostik**

I tillæg til den kommende strategi for personlig medicin anbefaler Dansk Erhverv, at man fra politisk side også tager initiativ til en national strategi for personlig diagnostik. Præcis diagnostik er grundstenen i forebyggelse, tidlig opsporing, samt centralt og essentielt for korrekt brug af personlig medicin. Personlig diagnostik kan bidrage med løsninger på mange af de alvorlige udfordringer, sundhedsvæsenet står over for. Dansk Erhverv og Dialab står til rådighed for yderligere dialog herom.